

гуватимуть додатковою гарантією законності й правопорядку.

Висновок. Таким чином, домогтися покращення в діяльності органів внутрішніх справ при протидії правопорушенням з боку іноземців – це значить ясно усвідомити завдання, виділити з ланцюга проблем головну на сьогоднішній день, визначити шляхи її якнайшвидшого вирішення: підвищити ефективність управління органами і підрозділами міліції; позбутися формалізму у складанні планів охорони громадського порядку і безпеки; вважати ретельність їх розробки першою заповіддю; забезпечити в період «відпочинку» постійний аналіз оперативної ситуації та здійснювати вплив на негативні чинники, що її погіршують; враховувати умови конкретного населеного пункту, можливості залучення громадян до співпраці з міліцією; посилити профілактичний вплив на осіб, які схильні до вчинення правопорушень та злочинів, у тому числі екстремістські налаштованих елементів; створити умови для належного несення служби працівниками міліції; удосконалити взаємодію з громадянами, іншими правоохоронними органами та органами місцевого самоврядування тощо.

Бібліографічні посилання

1. Адміністративна діяльність ОВС: Загальна та Особлива частина: Посіб. для підготовки до держ. іспитів. – К., 1999.
2. *Заброда Д.Г.* Вдосконалення викладення тем, пов'язаних із протидією торгівлі людьми, у вищих навчальних закладах системи МВС України // Науковий вісник ЮА МВС. – 2003. – № 1. – С. 132-133.
3. *Негодченко О.В.* Забезпечення прав і свобод людини органами внутрішніх справ: організаційно-правові засади: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. – Харків, 2004.
4. *Негодченко О.В.* Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини: Монографія. – Дніпропетровськ, 2003.

Надійшла до редакції 26.10.2011

Д.В. Суходубов

здобувач

(*Національний університет „Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”*)

УДК 343.9

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ КООРДИНАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена проблемам оцінки ефективності діяльності прокурорів з координації правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю.

Ключові слова: оцінка ефективності, координація, органи прокуратури, боротьба зі злочинністю.

Стаття посвячена проблемам оценки эффективности деятельности прокуроров по координации правоохранительных органов в борьбе с преступностью.

Ключевые слова: *оценка эффективности, координация, органы прокуратуры, борьба с преступностью.*

The article is devoted the problems of estimation of efficiency of activity of public prosecutors on co-ordination of law enforcement authorities in a fight against criminality.

Keywords: *estimation of efficiency, co-ordination, organs of office of public prosecutor, fight against criminality*

Постановка проблеми. Важливе значення для вдосконалення координаційної діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю має оцінка її ефективності. Термін «ефективність» походить від латинського «ефект», що в перекладі означає «результат, наслідок якихось дій». Ефективним слід вважати все те, що приводить до бажаних наслідків, а тому і є дієвим. Визначення поняття ефективності у юридичній літературі слід розглядати з різних позицій. Одні автори ефективність норм права визначають як ступінь досягнення мети правових приписів [1, с. 19], інші – як ступінь досягнення мети закону при максимальній економії матеріальних ресурсів, енергії, часу [2, с. 31]. Ми підтримуємо тих науковців, які вивчали проблеми ефективності і дійшли висновку, що це ступінь досягнення мети, поставленої перед системою, або як співвідношення між фактичним результатом та поставленою метою.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми. Окремі науковці (В.К. Звірбуль, Г.М. Міньковський, В.В. Клочков [3, с. 239]) стверджують, що ефективність – це співвідношення між фактичним результатом та поставленою метою. Поряд з цим, ряд науковців вважають, що ефективність – це дієвість, результативність, доцільність, оптимальність та інше [4, с. 114].

Тому цілком вірним буде визначення ефективності як співвідношення поставленої мети і досягнутого результату.

Виклад основного матеріалу. Рівень ефективності координаційної діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю саме і визначається результатом досягнення поставленої мети. У зв’язку з цим набуває важливого значення характеристика змістовного аспекту понять “мета” і “завдання” координації діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю.

Основною метою координації, як визначається у Методичних рекомендаціях Генеральної прокуратури України, є підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю і корупцією на основі об’єднання зусиль, спрямованих на реалізацію повноважень, властивих кожному із цих органів, усунення дублювання і паралелізму в їхній роботі, виявлення резервів та нових дієвих форм протидії злочинності.

Завдання координації – забезпечити активну наступальну протидію злочинності, підвищити ефективність боротьби зі злочинністю, особливо з її організованими формами і корупцією.

Таким чином, можна зробити висновок, що під “метою” слід розуміти результат, на досягнення якого спрямована координаційна діяльність, а “завданням” є те, що необхідно виконати для досягнення мети. Це означає, що ефективною можна назвати координаційну діяльність лише тоді, коли вона фактично об’єднує зусилля правоохоронних органів і дає позитивні зрушення у кримінологічній обстановці. Необхідно зазначити, що кожній формі координації притаманні свої критерії визначення ефективності її застосування. Як вірно стверджують О. Михайленко та З. Пасечко, визначення критеріїв ефективності координаційної діяльності у боротьбі зі злочинністю загалом буде малопродуктивним. Необхідно такі критерії визначити щодо кожної форми координації. А зробити це не так просто [5, с. 38]. Дослідження проблеми ефективності кожної окремо взятої форми координації вимагає значних зусиль, оскільки їх оцінка включає набір різних елементів, які характерні тільки для тієї чи іншої форми. Проте не обов’язково ці елементи можуть бути складовою частиною категорії ефективності усієї координації діяльності правоохоронних органів по боротьбі зі злочинністю.

Оцінюючи ефективність координації діяльності правоохоронних органів у цілому, ми робимо висновок про її ефективність на основі цілого ряду показників. Показники координації виступають безпосередніми вимірювачами ефективності, вони виражаються в конкретних даних і їх доцільно поділити на кількісні, якісні і результативні.

Кількісні показники визначають кількість проведених координаційних заходів: координаційних та міжвідомчих нарад, спільних засідань колегій, спільно проведених аналізів, спільних виїздів до регіонів для проведення перевірок і надання допомоги місцевим правоохоронним органам та інше. Перелічені показники завжди використовуються під час оцінки координаційної діяльності. При цьому їх необхідно порівнювати з такими ж даними за аналогічний минулий період – півріччя, рік тощо.

Порівнюючи кількісні показники координаційної діяльності один з одним, ми одержуємо дані про те, як прокурор міста (району), області застосовує свої повноваження по узгодженню дій правоохоронних органів по боротьбі зі злочинністю.

Поряд з цим для вимірювання ефективності координаційних дій необхідно враховувати якісні показники, тобто якість координаційної діяльності. *Якісний показник* – це аналіз якості координаційної діяльності: якість координаційних рішень, спільних планів, матеріалів інформаційного забезпечення, а також результати реалізації координаційних рішень. Для оцінки якості цих показників необхідно вивчати всі матеріали, що стосуються координаційної діяльності і давати оцінку їх якості.

Яскравим прикладом неефективної координації дій правоохоронних органів може слугувати рішення координаційної наради керівників правоохоронних органів, яке складається із закликів типу: “звернути увагу керівників... на наявні недоліки...”, “продовжити роботу

по реалізації комплексної програми...”, “вжити заходів до підвищення якості розслідування...”, “розробити і здійснити комплекс виховних та профілактичних заходів...” [6, с. 13-16] тощо. Безумовно, такі рішення тільки дискредитують координаційну діяльність і особисто прокурора. Тому цілком слушними є зауваження, що від чіткості визначення узгоджених заходів, конкретності та реальності строків і виконавців залежить результат реалізації цих заходів у цілому.

До переліку даних, які необхідно враховувати при визначенні ефективності координації, слід віднести і показники результативності. *Показники результативності* свідчать про зміни криміногенної ситуації, що відбулися після проведення скоординованих заходів: збільшилась або зменшилась кількість злочинів, у тому числі тяжких і особливо тяжких; злочинів, вчинених неповнолітніми; вчинених у стані алкогольного сп'яніння, та інші показники.

Отже, при визначенні ефективної координаційної діяльності правоохоронних органів по боротьбі зі злочинністю враховуються кількісні та якісні показники і результати наслідків цієї діяльності. Одержані дані необхідно порівнювати з відповідними даними минулого аналогічного періоду. Залежно від досягнутих кінцевих наслідків, тобто реального стану законності, необхідно дати оцінку ефективності координаційної діяльності правоохоронних органів по боротьбі зі злочинністю. Вона може бути визначена як ефективна, малоефективна і неефективна. У практичній діяльності позитивних наслідків можливо досягти тільки при правильній організації підготовки і проведення скоординованих дій з боку прокурора району, міста, області, який несе повну відповідальність за ефективне виконання цієї функції, визначеної Законом України “Про прокуратуру”. На це звертає увагу Генеральний прокурор України у листі-орієнтуванні щодо практики координаційної діяльності з питань протидії організованій злочинності та корупції від 22.11.2007 р. про позитивний досвід прокуратури Полтавської області [7].

Оцінка ефективності координаційної діяльності може бути дана лише на основі детального вивчення і аналізу даних, які її характеризують. При оцінці ефективності можна використати різні методи, в тому числі:

1. Аналіз та ознайомлення з матеріалами координаційної діяльності: протоколами, постановами, спільними планами, результатами реалізації координаційних рішень та іншими матеріалами. При аналізі матеріалів координаційної діяльності необхідно враховувати статистичні показники, які свідчать про стан злочинності або стан законності у тій галузі, напрямку, які були предметом координаційної діяльності.

2. Ознайомлення та аналіз тільки статистичних показників, що характеризують стан злочинності і стан координаційної діяльності в районі, місті, області. При цьому слід вказати, що проведення такого аналізу викликає деякі складнощі, так як Інструкцією про порядок ведення первинного обліку роботи прокурора та форм такого обліку, затвердженою Наказом Генерального прокурора України № 20 від 20

березня 2009 р., облік координаційної діяльності прокурора взагалі не передбачений. Тому з такими показниками можна ознайомитись і проаналізувати їх, вивчаючи матеріали координаційної діяльності, тобто використати раніше названий метод.

Говорячи про ефективність координації, необхідно враховувати досягнення мети та завдання, які ставили перед собою учасники координації, це стосується як припинення конкретних злочинних правопорушень, зменшення їх кількості, так і оздоровлення оперативної обстановки в окремих галузях, а також в районі, місті, області.

Метою проведення координаційних заходів є підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів, а завданням – створення єдиного фронту боротьби зі злочинністю, активізація роботи суб'єктів координації, економія сил, засобів та ресурсів під час проведення координаційних заходів, розробка стратегій та рекомендацій щодо вдосконалення тактики профілактики злочинів.

Порівнюючи стан координаційної діяльності із реальним станом злочинності, ми отримуємо результати ефективності, тобто вираження у конкретних цифрах, що характеризують рівень злочинності, що і буде категорією ефективності. Оцінка ефективності координаційних заходів здійснюється на основі таких показників:

а) обсяг виконаної координаційної роботи: проведених координаційних нарад, розглянутих на них питань і прийнятих на них рішень, застосованих форм координації та ін.;

б) результативність застосованих координаційних форм, тобто співвідношення між кількістю передбачених заходів при застосуванні даної координаційної форми, передбачених у координаційній постанові, до фактичної величини конкретного її застосування;

в) питома вага координаційних форм серед інших координаційних заходів. Кількість і види застосованих форм, їх результативність;

г) активність координаційної діяльності – відношення заходів суб'єктів координації до сумарної кількості заходів, які передбачені координаційною постановою;

д) своєчасність координаційної діяльності – відношення кількості заходів, виконаних із порушенням встановлених термінів виконання, до загальної кількості координаційних заходів, які планувалося виконати;

е) доброякісність координаційної діяльності – відношення кількості координаційних заходів, виконаних якісно, до загальної кількості координаційних заходів.

При оцінці координаційних заходів необхідно враховувати не просто кількісні показники, а здійснювати порівняння і аналіз показників за минулий аналогічний період звітності.

Ми погоджуємося з думкою О.М. Литвинова, що координація є найбільш дієздатним напрямком формування єдиного фронту боротьби зі злочинністю не лише через забезпечення спільної мети діяльності та поставлених завдань, але й через забезпечення вчасного реагування на негативні прояви [8, с. 220-312]. У повсякденній роботі

правоохоронних органів оцінка ефективності координаційної діяльності відіграє важливу роль, що дозволяє прокурору більш конкретно визначати форми координації, її напрямки, а також контролювати хід виконання прийнятих координаційних заходів.

Поряд з цим при оцінці стану ефективності координаційної діяльності і ролі прокурорів у цій діяльності необхідно враховувати, що координація може здійснюватися тільки для вирішення завдань боротьби зі злочинністю, які є спільними для всіх правоохоронних органів. Прокурори виступають не тільки організаторами координації, а ще й здійснюють нагляд за тим, щоб скоординовані заходи відповідали вимогам закону і реалізовувались також у межах закону.

Наглядові функції виконуються постійно з самого початку координаційної діяльності. При цьому прокурори повинні особливу увагу звертати на:

а) додержання виконання вимог Конституції України щодо прав, свобод і законних інтересів громадян;

б) додержання вимог закону при розробці погоджених заходів правоохоронних органів і недопущення включення до планів незаконних заходів;

в) недопущення випадків підміни функцій інших державних органів, які мають правозастосовні повноваження;

г) додержання законності при реалізації погоджених заходів, а при виявленні порушень – негайне вжиття заходів з їх усунення і відповідальності винних;

д) додержання законності при проведенні погоджених дій з розкриття і попередження злочинів.

Висновки. Таким чином, при визначенні ефективності координації діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю слід враховувати не тільки зменшення кількості правопорушень на території району, міста, області, а і додержання законності при проведенні скоординованих заходів.

У той же час необхідно враховувати, що питання визначення критеріїв оцінки ефективної роботи прокуратури з координації дій правоохоронних органів були і залишаються досить актуальними та досі невирішеними.

Тому, вважаємо, заслуговує на увагу і підтримку пропозиція про розробку спеціального Положення, в якому було б сформульовано основні принципи визначення критеріїв роботи прокурорів з різних напрямків роботи [9, 28-29], в тому числі ефективності координаційної діяльності.

Перед органами прокуратури та іншими правоохоронними органами стоять складні і важливі завдання з активізації боротьби зі злочинністю і усунення причин, які їй сприяють. Для вирішення цих завдань необхідно привести в дію усі ланки правоохоронних органів, покращити їх взаємодію, підняти активність і відповідальність керівників органів.

Бібліографічні посилання

1. Самощенко Н.С., Никитинская В.О. О понятии эффективности правовых наук // Ученые записки. – Вып. 12. – М., 1969. – С. 19–24.
2. Лебедев М.П. Об эффективности воздействия социалистического права на общественные отношения // Сов. гос-во и право. – 1963. – № 1. – С. 31-35
3. Звирбуль В.К., Крючков В.В., Миньковский Г.М. Теоретические основы предупреждения преступности. – М., 1977.
4. Бандурка А.М., Друзь В.А. Психология власти: Учеб. пособ. – Харьков, 1998.
5. Михайленко О., Пасечко З. Про роль прокуратури у підвищенні ефективності координації діяльності щодо боротьби зі злочинністю // Вісник прокуратури. – 2008. – № 5 (83). – С. 37-44.
6. Корнякова Т.В. Актуальні проблеми координаційної діяльності прокуратури // Право України. – 2006. – № 9. – С. 13-16.
7. Архів Генеральної прокуратури України за 2007 р. Лист-орієнтування від 22.11.2007 р. № 04/3–416, вих. 07–282 ОКВ.
8. Литвинов О.М. Сучасні проблеми управління профілактикою злочинів в Україні: Монографія. – Херсон, 2003.
9. Мудров А., Крючкова О. Критерії оцінки діяльності працівників прокуратури // Вісник прокуратури. – 2011. – № 8. – С. 28-29.

Надійшла до редакції 01.11.2011

Л. О. Терещенко
здобувач
м. Кіровоград
УДК 351.7

**ІНФОРМАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВІДНОСИН У МЕХАНІЗМІ
ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ: ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ**

Досліджено інформацію як конкретний об'єкт правовідносин у механізмі інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ. Розглянуто основні аспекти розуміння правової природи та застосування інформації в механізмі інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ. Доведено важливість та необхідність інформації для здійснення ефективного управління органами внутрішніх справ та для функціонування усієї інформаційної системи.

Ключові слова: інформація, інформаційне забезпечення, механізм інформаційного забезпечення, інформаційна система, об'єкт правовідносин.

Исследуется информация как объект правоотношений в механизме информационного обеспечения деятельности органов внутренних дел. Рассматриваются основные аспекты понимания правовой природы и использования информации в механизме информационного обеспечения деятельности органов внутренних дел. Доказывается важность и необходимость информации для осуществления эффективного управления органами внутренних дел и для функционирования всей информационной системы.